

УДК 373.011.3: - 051:656.13

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2019-93-6-190-201>

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

М. Г. Погорелов

ORCID 0000-0003-4706-3263

Стаття присвячена питанням готовності у галузі транспорту до застосування ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології) як психолого-педагогічна проблема. Проведено аналіз науково-педагогічної літератури та результатів дослідження процесу формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ у професійній діяльності. Визначено поняття інформаційно-комунікативні технології, інформатизація суспільства. Визначено структуру професійно-педагогічних умінь вчителя (викладача), виходячи з функцій педагогічної діяльності, етапів управління освітнім процесом та логіки процесу розглянутої діяльності. Розглядаються основні компоненти професійної діяльності вчителя (викладача) (гностичний, проєктувальний, конструктивний, комунікативний, організаторський дослідницький, проєктувальний, контрольо-оцінювальний (рефлексивний)), котрі проявляються в роботі педагога будь-якої спеціальності, зокрема к галузі транспорту. Виявлено основні чинники, що впливають на готовність майбутніх викладачів професійного навчання у галузі транспорту (соціально-економічний, ціннісно-орієнтаційний, організаційно-педагогічний). Визначено, що готовність до професійної діяльності є результатом розвитку особистості відповідно до професійних вимог, наслідком фахової підготовки з урахуванням особистих якостей індивіда. Підвищений інтерес студентів до застосування ІКТ у майбутній професійній діяльності постає надійним підґрунтям для розвитку мотивації та формування пізнавальних й освітніх потреб.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, структура готовності, формування готовності майбутнього викладача професійного навчання у галузі транспорту, інформаційний ресурс, програмне забезпечення, інформатизація суспільства, інформатизація, чинники, соціально-економічний, ціннісно-орієнтаційний, організаційно-педагогічний.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) все глибше проникають в усі сфери життєдіяльності суспільства, забезпечуючи нові, більш ефективні можливості для обробки інформації різного виду й обсягу.

Кардинальні зміни в політичному, соціальному, культурному, економічному та інформаційному житті країни зумовили появу принципово нової соціально-педагогічної ситуації, що вимагає переорієнтування усіх ланок системи освіти на нову стратегію, теорію, методологію і технологію реалізації освітнього процесу. В цьому контексті найважливіше завдання сучасної освіти полягає у раціоналізації інтелектуальної діяльності людини за рахунок використання нових ІКТ та засобів, що уможливають підвищення ефективності й якості підготовки висококваліфікованих фахівців, зокрема і викладачів професійного навчання в галузі транспорту.

Сьогодні кількість професій, пов'язаних із використанням ІКТ, невинно зростає. Відповідно, актуалізується потреба у фахівцях, котрі на високому рівні володіють сучасними інформаційними засобами та відповідним програмним забезпеченням, вміють працювати з інформаційними ресурсами, моделювати процеси, які реально зустрічаються у професійній діяльності, здатні до вибору найбільш раціональних комп'ютерних технологій, необхідних для розв'язання конкретних професійних завдань (Гавришина, 2003).

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Аналіз педагогічних досліджень (Є. Бохонько, І. Каньковський, М. Лейбовський, Н. Морзе, Л. Морська, І. Останній, О. Разінкіна, В. Сластьонін та ін.) і практика вітчизняної педагогічної освіти свідчать про зростання інтересу з боку науковців до проблеми формування готовності майбутніх працівників освітньої галузі (зокрема й майбутніх викладачів професійного навчання у галузі транспорту) до професійної діяльності в цілому та готовності до застосування засобів ІКТ в межах цієї діяльності зокрема.

Проведений аналіз науково-педагогічної літератури та результатів дослідження свідчить про недостатньо ефективну реалізацію процесу формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ у професійній діяльності. Відтак, процес навчання фахових дисциплін має здійснюватися з урахуванням основних чинників формування цієї готовності й відповідно до спеціально-орієнтованої педагогічної системи, ефективного функціонування якої має

забезпечуватися комплексом спеціальних створених організаційно-педагогічних умов.

Проблемам фахової підготовки інженерів-педагогів для закладів професійної (професійно-технічної) освіти присвячені фундаментальні наукові праці С. Артюха, С. Батишева, В. Безрукової, Н. Брюханової, Р. Горбатюка, О. Коваленко, М. Лазарева, Н. Ничкало, С. Ніколаєнка, В. Радкевич, Л. Сушенцевої, Л. Шевчук та ін. З іншого боку, теоретико-методологічні засади інформатизації професійної освіти, ефективні шляхи впровадження ІКТ в освітній процес запропонували В. Биков, А. Гуржій, Р. Гуревич, М. Жалдак, М. Згуровський, Л. Карташова, Є. Машбиць, Н. Морзе, О. Спирін, Ю. Триус, С. Яшанов та ін.

Аналіз наукових праць уможливив виокремлення двох основних підходів до дослідження означеної проблеми: змістового та процесуального. Так, І. Каньковський, В. Сластьонін, Ю. Татур та ін., досліджуючи проблему формування готовності особистості, зокрема до застосування ІКТ у професійній діяльності, особливу увагу приділяють моделюванню функцій і характеру діяльності фахівця через його професіограму. Натомість дослідження В. Беспалька, І. Лернера та ін. присвячені аналізу співвідношення цілей і вимог до одержаних результатів навчання з використанням ІКТ.

Готовність застосовувати ІКТ у трудовій діяльності розглядається окремими дослідниками (О. Гавришина, О. Глазунова, Р. Горбатюк, Р. Гуревич, М. Жалдак, М. Згуровський, Г. Козлакова, Л. Макаренко та ін.) як вміння вибудовувати свої дії з використанням сучасної цифрової техніки, що дає змогу виключити з процесу розумової діяльності різноманітні рутинні операції, зумовлює зростання творчих елементів мислення, сприяє висуванню нових гіпотез, ідей.

Метою даної статті є виявити й обґрунтувати основні чинники застосування ІКТ у майбутній професійній діяльності вчителів професійного навчання.

Вирішення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. У науковій літературі під інформаційно-комунікаційними технологіями розуміють:

1) процеси збору, зберігання, переробки, пошуку інформації (Жалдак, 2011, с. 3–15);

2) сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує збір, зберігання, обробку, виведення і поширення інформації для зниження трудомісткості процесів використання інформаційних ресурсів, підвищення їх надійності та оперативності (за О. Разинкіною).

Інформаційна технологія як сукупність методів збору, обробки, зберігання та передачі інформації присутня у будь-якому виді людської діяльності. Очевидно, що подальше становлення і розвиток інформаційного суспільства призведе до кардинальних змін у сфері виробництва й ділової активності людей. Прийдешнім поколінням доведеться розв'язувати проблему адаптації до нових умов життєдіяльності в суспільстві, де ключову роль відіграватиме інформація та наукові знання.

Так, зокрема, у філософії діяльність розглядається як особливий спосіб відношення до дійсності, процес в ході якого людина творчо перетворює природу, виступаючи тим самим суб'єктом діяльності (І. Фролова), специфічно людська форма активного ставлення до навколишнього світу, зміст якої складає його доцільна зміна та перетворення (Д. Розенталь). Отже, головна ознака діяльності – її специфічний характер.

Філософське розуміння поняття «діяльність» послужило підґрунтям для його визначення у психології та педагогіці. Дослідженню психологічних основ діяльності присвячені наукові праці таких відомих учених-психологів, як Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Леонтьєв, Є. Мілерян, С. Максименко, В. Моляко та ін.

Психологи виділяють такі види діяльності людини, як праця, навчання та спілкування (С. Архангельський (1958), С. Рубінштейн, Н. Талізін (**Ошибка! Источник ссылки не найден.**) й ін.). При цьому основним видом людської діяльності вважається праця (трудова діяльність), котра визначається як діяльність, результати якої становлять безпосередню цінність для суспільства (Сластенин, 1976, с. 56–57).

Професійна трудова діяльність у психолого-педагогічній літературі визначається як діяльність, що відповідно до її предмету вимагає спеціальних прийомів виконання трудових дій та операцій і спеціального попереднього навчання (Архангельський, 1958). Професійна діяльність, на думку Н. Талізін (1975), це процес вирішення людиною життєвих завдань, котрий породжується тією метою, на досягнення якої він є спрямованим (с. 158–165).

Підготовка майбутніх викладачів професійного навчання у галузі транспорту до застосування ІКТ у професійно-педагогічній діяльності, результатом якої виступає готовність до цього виду професійної діяльності, здійснюється у процесі загальної фахової підготовки студентів у педагогічному ЗВО та має спільні з нею компоненти. Водночас, їй притаманні й специфічні особливості, зумовлені характером професійно-

педагогічної діяльності та вимогами до особистості педагога, що її здійснює.

Готовність майбутнього викладача професійного навчання у галузі транспорту до застосування ІКТ у професійній діяльності не є завершеною характеристикою особистості. Соціальна та професійна потреба інженера-педагога в удосконаленні освітнього процесу й себе самого, як організатора цього процесу, надає поняттю «готовність» динамічності, відкритості та системності.

Інформатизація суспільства – це сукупність взаємопов'язаних політичних, соціально-економічних, наукових чинників, які забезпечують вільний доступ кожного члена суспільства до будь-яких джерел інформації, крім законодавчо заборонених (Федотова, 2005). На думку А. Ракітова (2013), суспільство вважається інформаційним, якщо: 1) будь-який індивід, група осіб, підприємство, організація в будь-якій точці країни і в будь-який час можуть отримати за відповідну плату або безкоштовно на основі автоматизованого доступу та систем зв'язку будь-яку інформацію і знання, необхідні для їх життєдіяльності та розв'язання особистих і соціально-значущих завдань; 2) в суспільстві виробляється, функціонує і доступна будь-якому індивіду, групі чи організації сучасна інформаційна технологія; 3) існують розвинені інфраструктури, що забезпечують створення національних інформаційних ресурсів в обсязі, необхідному для підтримки постійного науково-технологічного та соціально-історичного процесу; 4) здійснюється процес прискореної автоматизації та роботизації всіх сфер і галузей виробництва й управління; 5) відбуваються радикальні трансформації соціальних структур, наслідком яких стає розширення сфери діяльності та послуг.

Погоджуючись з І. Роберт (2010), вважаємо, що інформатизація суспільства визначає необхідність виявлення особливостей педагогічної науки в умовах використання ІКТ, викликає перегляд парадигми навчальної взаємодії між суб'єктами освітнього процесу, спричиняє вдосконалення або модифікацію дидактичних принципів навчання, що реалізуються в умовах широкого застосування сучасних засобів інформатизації та комунікації.

Інформатизація суспільства означає широке використання ІКТ в усіх сферах діяльності, тому має глобальний характер. Упродовж останніх десятиліть здійснюється формування баз знань з усіх галузей людської діяльності, формуються інформаційні ресурси з усіх актуальних для сучасної людини питань, включаючи побут, комерцію, виробництво, освіту та ін. Якщо в індустріальному суспільстві стратегічним ресурсом був капітал, то в інформаційному суспільстві – інформація, знання, творчість.

Таким чином, у суспільстві назріла серйозна і стійка соціальна потреба в застосуванні ІКТ у професійній та повсякденній (побутовій, дозвіллевій тощо) видах діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Комплексний аналіз науково-педагогічної літератури дає змогу зробити висновок про те, що вчені-дослідники визначають структуру професійно-педагогічних умінь вчителя (викладача), виходячи з функцій педагогічної діяльності, етапів управління освітнім процесом та логіки процесу розглянутої діяльності. Науковці виділяють такі основні компоненти професійної діяльності вчителя (викладача): гностичний, проєктувальний, конструктивний, комунікативний і організаторський (за Н. Кузьміною); конструктивний, організаторський, дослідницький (за О. Щербаковим); гностичний, дослідницький, проєктувальний, конструктивний, контрольно-оцінювальний (рефлексивний) (Сластенин, 1976 та ін.). Необхідно зазначити, що всі перелічені компоненти проявляються в роботі педагога будь-якої спеціальності, а їх ефективне функціонування передбачає володіння відповідними вміннями.

Процес формування готовності студентів до застосування ІКТ у майбутній професійній діяльності розглядається як важлива педагогічна проблема, у розв'язанні якої провідна роль належить викладачу. При цьому, від готовності викладачів різних кафедр (передовсім випускової) до організації освітнього процесу на базі сучасних ІКТ залежить ефективність будь-яких шляхів і засобів реалізації професійної підготовки студентів відповідно до сучасних вимог інформаційного суспільства.

Роль педагога як джерела інформації, вважає В. Сластьонін (1976), з кожним роком знижується. Тому сучасний викладач повинен оптимально організувати два принципових потоки інформації: а) потік настановної інформації; б) потік інформації про знаходження та доступ до необхідних відомостей (навчальних ресурсів), що передбачає не готове подання нової інформації, а навчання її самостійно здобувати.

Отже, неефективна організація освітнього процесу, незбалансованість навчальних дисциплін (передовсім фахових), відсутність логічної наступності використання ІКТ упродовж усього періоду навчання у педагогічному ЗВО перешкоджають належному формуванню готовності майбутніх викладачів професійного навчання до застосування ІКТ у професійній діяльності. Звідси, одним із важливих чинників, що впливає на процес формування готовності студентів до застосування ІКТ у майбутній професійній діяльності, є організаційно-педагогічний чинник. При цьому одним із шляхів забезпечення належного формування готовності студентів

до застосування ІКТ має стати перегляд змісту програм навчальних дисциплін (передовсім фахових) з позиції їх спрямованості на використання комп'ютерно-орієнтованих методик упродовж усього періоду навчання. Програми своєю чергою повинні визначати методи викладання, характер дидактичних посібників, а також умови реалізації освітнього процесу, передбачати інтеграцію спеціальних (фахових) та інформатичних знань й умінь, забезпечувати формування належного професійно-орієнтованого інформаційного середовища, в якому розвиток інформаційної культури майбутнього викладача професійного навчання стане найбільш ефективним.

Виявлено такі основні чинники, що впливають на готовність майбутніх викладачів професійного навчання у галузі транспорту до застосування ІКТ у професійній діяльності:

1) соціально-економічний – детермінований становленням і прискореним розвитком інформаційного суспільства; сучасними вимогами до підготовки фахівців, здатних на належному рівні використовувати засоби ІКТ у професійній діяльності тощо;

2) ціннісно-орієнтаційний (особистісний) – передбачає мотиваційно ціннісне ставлення особистості до використання ІКТ у пізнавальній (навчальній) діяльності та побуті, тобто особистісно-значущі, особистісно-ціннісні переконання і позиції індивіда щодо використання засобів ІКТ; мотиваційно-вольові якості особистості (цілеспрямованість, наполегливість, старанність, креативність та ін.);

3) організаційно-педагогічний – зумовлює належну організацію освітнього процесу в педагогічному ЗВО; передбачає готовність викладачів до застосування ІКТ, системне вивчення інформатичних і спеціальних (фахових) дисциплін із використанням сучасних засобів ІКТ, самостійну та науково-дослідницьку роботу студентів в галузі ІКТ та ін.

Зважаючи на означені чинники при організації професійно-орієнтованого освітнього середовища, що передбачає навчально-професійну і науково-дослідницьку діяльність студентів із використанням ІКТ, створюються належні умови для формування мотиваційної потреби та професійно значущих якостей особистості майбутніх викладачів професійного навчання, накопичення ними відповідного досвіду розв'язання професійно-орієнтованих завдань засобами сучасних ІКТ.

Трансформації, що відбуваються як в суспільному житті, так і в свідомості кожного окремого індивіда, сприяють появі нових освітніх ідей, концепцій, які відображають розуміння радикального характеру змін, розуміння життєвої необхідності інноваційних рішень в сфері комп'ютеризації освіти. Становлення інформаційного суспільства

фактично зумовлює необхідність масового комп'ютерного навчання. Вимоги розвитку економіки та гостра потреба у фахівцях, котрі вміють і можуть використовувати можливості ІКТ, є важливим соціально-економічним чинником, що також впливає і на процес формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ у професійній діяльності.

Інтерес сучасної молоді до використання ІКТ у різних сферах і видах діяльності постійно зростає. Спостерігається висока популярність професій, пов'язаних із використанням сучасної комп'ютерної техніки, цифрових технологій, засобів комунікації. В останні роки в умовах ринкової економіки молоде покоління прагне мати добре оплачувану роботу, престижну професію, бути конкурентоспроможним на ринку праці. Такі цілі викликають потребу не лише в здобутті відповідної спеціальності, а й набутті необхідних вмінь і навичок роботи з сучасними засобами ІКТ.

Мотиви визначають ставлення особистості до конкретної професійної діяльності. В основі мотивів лежать потреби та цілі особистості (Немов, 2007). Як зазначалося під мотивацією нами розуміється сукупність мотивів, які породжуються потребами і цілями та формують інтереси особистості до пізнавальної діяльності.

В останні роки інформаційне середовище відіграє все більшу роль у професійній діяльності та в повсякденному житті сучасної людини, зростають можливості глобальної інформаційної мережі Інтернет. Необхідно враховувати й інформаційні перспективи засобів масової інформації, які сьогодні здійснюють потужний вплив як на конкретну особистість, так і на суспільство в цілому. Засоби масової інформації (телебачення, FM-радіо, соціальні мережі й ін.), створюючи глобальний інформаційний простір, також впливають на формування мотивів особистості, її запитів і потреб.

Робота з ІКТ вимагає від студентів мобілізації інтелектуальних зусиль, застосування теоретичних знань з урахуванням специфіки професійних завдань, формує у них професійні навички щодо підбору та використання комп'ютерних засобів, тим самим стимулює розвиток інтересу до майбутньої професії викладача закладу (професійної (професійно-технічної) освіти. Підвищений інтерес студентів до застосування ІКТ у майбутній професійній діяльності постає надійним підґрунтям для розвитку мотивації та формування пізнавальних й освітніх потреб.

Висновки. Аналіз літературних джерел дає змогу зробити висновок, що готовність до професійної діяльності є результатом розвитку особистості відповідно до професійних вимог, наслідком фахової

підготовки з урахуванням особистих якостей індивіда. З іншого боку, готовність до професійної діяльності є результатом як суб'єктивного сприйняття особистістю цієї діяльності, так і результатом сформованих об'єктивних умов її виконання. Усебічне врахування взаємозв'язків і взаємовпливу виявлених чинників уможливило розробку моделі системи формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ у професійній діяльності.

Література

1. Архангельский С. И. Очерки по психологи труда. Москва : Трудрезервиздат, 1958. 137 с.
2. Гавришина О. Н. Формирование готовности студентов классического университета к использованию информационно-компьютерных технологий в будущей профессиональной деятельности : дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Кемерово, 2003. 276 с.
3. Жаддак М. І. Система підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. 2011. № 11. С. 3–15.
4. Ракитов А. И. Философия компьютерной революции. Москва : Директ-Медиа, 2013. 291 с.
5. Роберт И. В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы; перспективы использования. Москва : ИИО РАО, 2010. 140 с.
6. Сластенин В. А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки. Москва : Просвещение, 1976. 107 с.
7. Талызина Н. Ф. Пути и проблемы управления познавательной деятельностью человека. Теоретические проблемы управления познавательной деятельностью человека. Москва, 1975. С. 158–165.
8. Федотова Е. Л. Формирование готовности студентов к использованию информационно-компьютерных технологий в профессиональной деятельности : дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Москва, 2005. 230 с.
9. Философский словарь. 7-е изд., перераб. и доп. / под ред. Москва : Республика, 2001. 719 с.
10. Философский словарь. 3-е изд. / под ред. М. М. Розенталя. Москва : Политиздат, 1972. 496 с.

References

1. Arkhangel'sky, S. I. (1958). *Ocherki po psikhologii truda [Essays on the psychology of labor]*, 137. Moscow. Trudreservizdat (rus).
2. Gavrishina, O. N. (2003). *Formirovaniye gotovnosti studentov klassicheskogo universiteta k ispol'zovaniyu informatsionno-komp'yuternykh tekhnologiy v budushchey professional'noy deyatel'nosti [Formation of the readiness of students of*

- a classical university for the use of information and computer technologies in future professional activities*]. (Candidate's Theses in Pedagogy), 276. Kemerovo (rus).
3. Zhaldak, M. I. (2011). *Systema pidhotovky vchytelia do vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v navchalnomu protsesi*. [The system of teacher training for the use of information and communication technologies in the educational process]. *Scientific journal of NPU named after M.P. Drahomanov. Series 2: Computer-based Learning Systems, 11*, 3–15 (ukr).
  4. Rakitov, A. I. (2013). *Filosofiya komp'yuternoy revolyutsii [Philosophy of Computer Revolution]*, 291. Moscow: Direct Media (rus).
  5. Robert, I. V. (2010). *Sovremennye informatsionnye tekhnologii v obrazovanii: didakticheskie problemy; perspektivy ispol'zovaniya [Modern information technologies in education: didactic problems; prospects for use]*, 140. Moscow: ИО RAO (rus).
  6. Slastenin, V. A. (1976). *Formirovanie lichnosti uchitelya sovetskoj shkoly v protsesse professional'noy podgotovki [The formation of the personality of a Soviet school teacher in the process of vocational training]*. Moscow: Enlightenment, 1976.107 (rus)..
  7. Talyzina, N. F. (1975). *Puti i problemy upravleniya poznavatel'noy deyatel'nost'yu cheloveka. Teoriticheskie problemy upravleniya poznavatel'noy deyatel'nost'yu cheloveka [Ways and problems of human cognitive management. Theoretical problems of managing cognitive activity of a person]*, 158–165. Moscow (rus).
  8. Fedotova, E. L. (2005). *Formirovanie gotovnosti studentov k ispol'zovaniyu informatsionno-komp'yuternykh tekhnologiy v professional'noy deyatel'nosti [Formation of students' readiness for the use of information and computer technologies in professional activities]*. (Candidate's Thesis in Pedagogy), 230. Moscow (rus).
  9. *Filosofskiy slovar' [Philosophical dictionary]* (2001). 7th ed., reslave. and add, 719. Moscow: Republic (rus).
  10. Rosenthal, M. M. (Ed.). (1972). *Filosofskiy slovar' [Philosophical dictionary]* 3rd ed., 496. Moscow: Politizdat (rus).

ПРИМЕНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ КАК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

М. Г. Погорелов

Статья посвящена вопросам готовности в области транспорта к применению ИКТ (информационно-коммуникационных технологий) как психолого-педагогическая проблема. Проведен анализ научно-педагогической литературы и результатов исследования процесса формирования готовности будущих преподавателей профессионального обучения в области транспорта к применению ИКТ в профессиональной деятельности. Определено понятие информационно-

коммуникативные технологии, информатизация общества. Определена структура профессионально-педагогических умений учителя (преподавателя), исходя из функций педагогической деятельности, этапов управления образовательным процессом и логики процесса рассматриваемой деятельности. Рассматриваются основные компоненты профессиональной деятельности учителя (преподавателя) (гностический, проектировочный, конструктивный, коммуникативный, организаторский, исследовательский, контрольно-оценочный (рефлексивный)), которые проявляются в работе педагога любой специальности, в частности в области транспорта. Выявлены основные факторы, влияющие на готовность будущих преподавателей профессионального обучения в области транспорта (социально-экономический, ценностно-ориентационный, организационно-педагогический). Определено, что готовность к профессиональной деятельности является результатом развития личности в соответствии с профессиональными требованиями, следствием профессиональной подготовки с учетом личных качеств индивида. Повышенный интерес студентов к применению ИКТ в будущей профессиональной деятельности есть надежной основой для развития мотивации и формирования познавательных и образовательных потребностей.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, структура готовности, формирование готовности будущего преподавателя профессионального обучения в области транспорта, информационный ресурс, программное обеспечение, информатизация общества, информатизация, факторы, социально-экономический, ценностно-ориентационный, организационно-педагогический.

APPLICATION OF INFORMATION - COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF FUTURE TEACHERS OF VOCATIONAL TRAINING AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM

M. H. Pohorielov

The article is devoted to readiness issues in the field of transport for the use of ICT (information and communication technologies) as a psychological and pedagogical problem. The analysis of the scientific and pedagogical literature and the results of a study of the process of formation of the readiness of future teachers of vocational training in the field of transport for the use of ICT in professional activities is carried out. The concept of information and communication technologies, informatization of society is defined. The structure of professional and pedagogical skills of a teacher (teacher) is determined, based on the functions of pedagogical activity, the stages of the educational process management and the logic of the process of the activity in question. The main components of the professional activity of the teacher (teacher) are considered (Gnostic, design, constructive, communicative, organizational research, design, control and evaluation (reflective)) which are manifested in the work of a teacher of any specialty, in particular in the field of transport. The main factors affecting the willingness of future

teachers of vocational training in the field of transport (socio-economic, value-orientational, organizational-pedagogical) are identified. It is determined that readiness for professional activity is the result of personal development in accordance with professional requirements, the result of professional training, taking into account the personal qualities of the individual. The increased interest of students in the use of ICT in future professional activities is a reliable basis for the development of motivation and the formation of cognitive and educational needs.

Keywords: *Information and communication technologies, structure of readiness, formation of readiness of future teacher of professional training in the field of transport, information resource, software, informatization of society, informatization, factors, socio-economic, value-orientational, organizational and pedagogical.*

Погорєлов Михайло Григорович – старший викладач кафедри загальнотехнічних дисциплін, безпеки життєдіяльності та автосправи, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ, Україна). E-mail: texfak@gmail.com

Pohorielov Mykhailo Hryhorovych – Senior Lecturer, Head of the Department of General Technical Disciplines, Safety of Life and Automobile Case, SHEI "Donbass State Pedagogical University" (Sloviansk, Ukraine). E-mail: texfak@gmail.com